SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Ecseri lakodalmas. A Magyar Állami Népi Együttes bemutatója a Dóm téren, este 8 órakor.

XVII. Szegedi Nyári Tárlat, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában, augusztus 20-ig.

Kalmár Márton szobrászművész szabadtéri kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ udvarán, augusztus 30-ig.

Fotóklubok 12. Szegedi Szalonja. Kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 21-ig.

Joó József műgyűjteménye. Kiállítás a Juhász Gyula Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Koszta Rozália festőművész kiállítása a November 7. Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Kiss Sándor szobrászművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában, augusztus 20-ig.

Íróportrék. Molnár Edit fotókiállítása a Sajtóház Művészklubjában, szeptember 15-ig.

Művészet és otthon 1976. Kiállítás a Gulácsy Lajos-teremben, augusztus 19-ig.

Száz év Szeged zenei életéből. Kiállítás a Somogyi-könyvtárban, augusztus 20-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai.

Nemzetközi motorcsónakverseny a közúti híd és a szalámigyár közötti Tisza-szakaszon.

A folklór jubileuma

Az alapításának 25. évfordulóját idén ünneplő Magyar Állami Népi Együttes a jubileum alkalmából áprilisban önálló énekzenekari koncertet adott a zeneakadémián, az Erkel Színházban pedig háromszor mutatták be az együttes hírét-nevét fémjelző összeállítást, az *Ecseri lakodalmast*. Aki valaha látta, könnyedén találná okát: a legendásan bő repertoárból miért éppen ezt választották az ünnepre? Az együttes művészeti vezetőjével, *Létai Dezsővel* folytatott beszélgetés során a kérdés mégis helyet kapott a többi között: a válasz ugyanis óhatatlanul visszapillantást követel, ha dióhéjban is, negyedszázad művészeti törekvéseinek összefoglalását igényli.

Létai Dezső művészeti vezető

— Nincs titok abban, hogy az együttes legrégebbi műsorát az 1951-es első bemutató óta folyamatosan siker övezi. Egyszerű, ma már tisztán látható okok vannak, amelyek egyben az összeállítás erényei: az Ecseri lakodalmas a magyar népművészet, tánc, zene és dal fontos értékeinek első, valódi formákhoz hű színpadra állítása. Szintézis, kétféle értelemben is. Összegezése azoknak a művészi elképzeléseknek, amelyek a folklór megőrzésének, színpadi közvetítésének különféle útjait kutatták; és szintézise mindannak, amit a néptáncmozgalom az első reneszánsza idején produkált. Az eredeti összeállítás több darabja 25 év múltán is minden változtatás nélkül „megáll" a színpadon. Érthető tehát, ha tudatosan törekszünk az eredeti művek, elsősorban Rábai Miklós kompozícióinak hű megőrzésére. Ez az igyekezetünk persze nem jelenti, hogy kizárólagosnak tekintünk egyféle komponálási módszert, például az úgynevezett naturális színpadra állítást. Nincs mód most áttekinteni, vagy éppen értékelni a színpadi néptáncművészet valamennyi járható útját.

— *Az együttes tehát vállalja a komponálás, színpadra állítás többfajta művészi útját és módszerét. Mi adja akkor sajátos profilját, és mit jelent elkötelezettsége?*

— Nem akarunk elszakadni a folklóralaptól, nem szeretnénk elfelejteni a népművészeti anyanyelv szavait, erre vállaltunk kötelezettséget. Univerzális együttes nem létezik, a mienknek egyéni arculatot az biztosít, hogy profi előadói gárdával mai világunkhoz akarunk szólni a színpadról.

— *Az együttes öt évre szóló művészeti tervek alapján dolgozik, a következő ciklus 1977-ben kezdődik. Milyen feladatokkal?*

— A meglevő értékekkel szépen és jól kell gazdálkodnunk. Több régi összeállításunk felújítását tervezzük, felújítást a szó igazi értelmében: a táncok mai alkotói az eredeti művek szellemében, a megváltozott világhoz kívánnak szólni. A teljes repertoár megőrzése persze lehetetlen, több okból: főként az időhiány miatt, hiszen nagyon sok előadást tartunk; a tagok állandóan cserélődnek, nincs mód minden darabot újra betanítani. Készül két új műsor és egy rövidebb összeállítás, amellyel a kétfelé osztott együttes, vállalt misszióját betöltve, az ország eldugott vidékeit járja. Megpróbálunk előrelépni zenében, táncban, énekben — a folklór felhasználása szempontjából. Mindezeken kívül igyekszünk jobban buzdítani a tettvágyat, az együttes tagjainak ambícióit: a jövő koreográfusainak próbálunk műhelyt teremteni. Több önálló koncertet tervezünk a kórusnak és a zenekarnak, hogy kibontakoztathassák művészi törekvéseiket. A zeneszerzőktől várjuk egyik legfőbb gondunk megoldását: várunk szólóhangra, kis és nagy énekkarra, ének-zenekarra írt, folklór indíttatású műveket.

Sulyok Erzsébet

Kedvezmények a vidéki pedagógusoknak

A pedagógusképző felsőoktatási intézmények nappali tagozatán idén végzett 3700 hallgató mintegy 70 százaléka vállalt július elejéig munkát. Túlnyomó többségük pedagógusként helyezkedik el. Az utóbbi évekre mindinkább jellemző, hogy a munkahelyek pályázati kiírásukban feltüntetik azokat a kedvezményeket, amelyekkel megkönnyítik a pályakezdés éveit. A legtöbb községben és kisebb városban a tanácsok, az iskolaigazgatók igyekeznek valamilyen kedvezményes lakás- és étkezési lehetőséget biztosítani, s keresik a munkába történő zökkenőmentes beilleszkedés lehetőségeit.

A helyi erőfeszítések mellett vonzerőt jelentenek a központi kedvezmények. A nagyobb városoktól távol eső, kisebb településeken például a pedagógusok egyszeri letelepedési segélyt kaphatnak, amelynek összege 2—10 ezer forintig terjed. Igényelhetik ezt a segélyt azok a képesítésnélküliek is, akik tanulmányaikat már befejezték. Mindenütt a megyei tanácsok határozzák meg azoknak a településeknek a körét, ahol ez a támogatás adható. Amint a Pedagógusok Szakszervezeténél elmondották, a meghatározott összeget minden jogos igénylő megkaphatja. Viszonzásként a pedagógusoknak természetesen bizonyos ideig azon a településen kell dolgozniuk. Ezt az időt és az egyéb feltételeket ugyancsak a megyei tanácsok jelölik meg.

Központilag érvényes azonban az a feltétel, hogy egyszeri letelepedési segélyt csak az a pedagógus kaphat, aki egyben területi pótlékban is részesül. A területi pótlékot a megyei tanácsok által kijelölt településeken havonta a fizetésükkel kapják, s ez az összeg 100—600 forintig terjed. Ezeknek a kedvezményeknek az a célja, hogy hozzájáruljanak a közlekedéstől távolabb eső, szétszórt, illetve kisebb, kedvezőtlen adottságú települések pedagógusellátásához.

Elsősorban a kisebb településeken dolgozók lakásgondjának megszüntetését segíti a kedvezményes pedagóguslakás-építési kölcsön. Tíz éve kezdődött ez az akció, és a két ötéves terv időszakában több mint tízezer pedagógus — egyharmaduk házaspár — otthonalapítását tette lehetővé. Június elején jelent meg a pénzügy-, az oktatási és a kulturális miniszter együttes rendelete, amely az eredeti rendeletet módosítja, és az eddigi maximum 140 000 forint kölcsönösszeget 160 000 forintra növeli. A kölcsön továbbra is csak családi ház építésére adható, rendkívül kedvezményes, egyszázalékos kamattal, 30 évi részletre. Kevéssé ismert — bár az érintettek nagyon is tisztában vannak vele —, hogy a kölcsön összegéből az állam tízévi egy helyben tanítás után 25 500 forintot, további öt év után újabb 25 500 forintot elenged.

Külön intézkedések lehetővé teszik, hogy rendkívüli indokolt esetben a kölcsön összege elérje a 200 000 forintot. Ez a kölcsön csak a kis településeken, és elsősorban általános iskolákban működő pedagógusoknak adható abban az esetben, ha a munkakör betöltése, a nevelő letelepítése különösen indokolt. Elsősorban fiatal pedagógus házaspárok, gyermeküket egyedül nevelő anyák és sokgyermekes pedagógusok részesülhetnek ebben a kedvezményben.

Nem mindig teljes az örömük azoknak a kezdő pedagógusoknak, akik korszerű szolgálati lakáshoz jutnak. Gondot jelenthet a bér a kezdő fizetéshez viszonyítva. Esetenként ellentmondás forrása volt, hogy a szolgálati lakásért azonos bért kellett fizetni a távoli kis településeken és a nagy városokban egyaránt. Az 1971-es lakásrendelet szerint az iskolaépületben levő szolgálati lakás bérét a helyi tanácsok állapíthatták meg, nem vonatkozott viszont ez a jog az iskolán kívüli szolgálati lakásra. Most egy minisztertanácsi rendelet lehetővé teszi, hogy nemcsak a munkaköri, hanem a községi szolgálati lakások bérét is a bérbeadó állapítsa meg. Újabb mód nyílt tehát arra, hogy a kedvezőtlen adottságú településeken az alacsonyabb lakbérrel is vonzóbbá tegyék a pedagógusoknak a körülményeket.

A Pedagógusok Szakszervezetének tapasztalatai szerint a pedagógusok számon tartják ezeket a kedvezményeket, és élnek velük. Sok függ azonban attól, hogy a jó szakemberek megnyerését, letelepítését felelősségteljes feladatuknak érzik-e a fogadók: a tanácsok, az iskolák, a tantestületek.

Madrigálok

A *Szegedi Kamarazenekar* hangversenye után szerényebb érdeklődés kísérte a tanácsház *Muzsikáló udvarának* csütörtök esti második koncertjét. Pedig a jónevű, patinás múltú *Budapesti Madrigálkórus* eleve olyan műsort sejtetett, melynek a korábbi tapasztalatok nyomán kipróbált, hálás közönsége van Szegeden: valószínűleg az ünnepi hetek lassan a végéhez közeledő, szerteágazó és elfárasztó sorozata vett ki többet azokból, akiket rendre ott látni a nyár igényes művészeti kínálatainál.

Lassan másfél évtizede hívta életre *Szekeres Ferenc* a Budapesti Madrigálkórust, akkoriban még a zeneakadémia növendékeiből. S noha utánpótlását változatlanul a főiskolások garantálják, a reneszánsz vokális muzsika önkéntes hírnökei napjainkra amolyan félhivatásos együttesként járják az országot és Európát. Havonta három-négy koncertet adnak, s miután a kor zenéje iránti érdeklődés is úgymond a reneszánszát éli, gyakran utaznak határainkon túlra: nemrégiben Itália földjén és Svájcban léptek föl, megelőzően pedig Spanyolországban, ahová vissza is térnek októberben. A szó közvetlen értelmében föllépésükről nem beszélhetünk. Olyan otthonosan rendezkednek be a pódiumon, akár a publikum a nézőtéren, kényelmesen elhelyezkedve a székeken, hogy maguk sem csupán énekelnek, egyszersmind gyönyörködnek a reneszánsz mesterek alkotásaiban. A 25 tagú kórusból 18-an szerepeltek Szegeden, s a műsor java részében — miként az együttes nevéből adódik — madrigálokat szólaltattak meg, viszonylag teljes keresztmetszetét fölmutatva ennek a 14—17. században jelentős változásokon átment, jellegzetes világi műfajnak. Többszólamú énekes zene volt a fénykorát élő 16. századi madrigál, s hogy nem ok nélkül, bizonyságát szolgáltatta a kórus *Palestrina, Wilbye, Arcadelt* és mások kompozícióival, ráadásul a hangulatos összeállításban olyan ismertebb madrigálok is fölcsendültek, mint *Hassler: Tanzen und springen*-je vagy *Giardini: Viva tutte le vezzose*-je. Az együttes ízelítőt adott más stílusú kórusművekből (katalán népdalok) és korunk hazai terméséből is: *Farkas Ferenc Pataki diákdalai* vagy *Kodály* népszerű *Esti dala* együttal az utat jelzi, melyen a madrigéneklés mellett tudatosan szélesítik repertoárjukat. Szekeres Ferenc kórusa, ha a szabadtéri viszonyok között nem is lepte meg hallgatóságát valami egészen kifinomult, áttetsző hangzás élményével, a társas éneklés fölszabadultságával, kollektív gyönyörűségével mindenképp — a basszusok pedig egészen elsőrangúan, látványosan rajzolták ki az egyes számok karakterét.

A közreműködő *Farkas Gyöngyi Scarlatti* és *Debussy* átiratokat játszott cimbalmon, s mindenekelőtt azért hagyott hiányérzetet, mert ezek a szonáták és prelűdök túlságosan közismertek ahhoz, hogy ne keltsék gazdagabb tartalmuk, színviláguk képzetét akár a zongorán.

M. I.

Egységes szemlélettel

Az ipari vásár kiadványairól

Ma már nem luxusigény, és nem is múló divat, hanem a korszerű reklám szinte elengedhetetlen követelménye egy-egy fontosabb, jelentősebb esemény propaganda- és információs anyagainak megtervezése. Egységes esztétikai szemlélettel, pontosan átgondolt tipográfiai megvalósítással nemcsak hatásosabb a propagandamunka, de kifejezőbb, egyszerűbb és következetesebb az információ is. Ezért öröm visszagondolni a centenáriumi ipari vásár plakátjaira, kiadványaira, okleveleire, no meg azért is, hogy e pozitív példa másokat is hasonlóan következetes és tervszerű munkára serkentsen. Feltétele viszont olyan tervezőgrafikus-tipográfus személye, aki szakmai és esztétikai felkészültsége birtokában képes egymaga megoldani egy ilyen összefüggő, sokarcú feladatot. Biztos vagyok benne, hogy a centenáriumi vásár igazgatósága jól választott, amikor *Fehér Kálmánt* bízta meg ezzel az összetett feladattal.

Már az 1976-os újévi üdvözlő lapok és kártyanaptárak is gondos munkával készültek, s ezeken jelent meg először a 100 éves szegedi ipari vásár emblémája, mely később, mint egy jelképes cégér hirdette kiadványokon, újságokban summázva az idei vásár lényegét. Ez a fajta tartózkodó alkotó munka jellemezte a többi tervet is: a régi, Mohrlüder Vilmos által tervezett vásári plakát motívumát fejlesztette tovább, s alkalmazta nemcsak az utcai plakátokon, de szóróanyagként, bulletinborítóként, meghívóként, s reklámszatyrokon is. A piros-fehér-zöld rombuszmotívumok egymáshoz kapcsolásával utalt a vásár száz évének folyamatosságára, méhviaszsejt-motívumként egybeépülve a szerves kapcsolatokra és a továbbépülésre. Szólhatnánk még a megtervezett parkoló jegyekről, a városkapuktól a vásárba invitáló irányjelző táblákon át a Szegedi Vásár két számáig, de idézzük inkább emlékezetünkbe a talán legjobban sikerült tervet, az oklevelet.

A száz esztendővel ezelőtt, az első szegedi ipari vásáron kiadott eredeti oklevél a mostani ünnepen modern grafikai átírással és kibővítéssel nagyszerűen idézte a múltat, s fejezte ki a mát. Az egykori plakát városmotívumai, különböző foglalkozásokat megjelenítő allegorikus figurái újraéledtek ezen az oklevélen, s kiegészültek a szövegfolt modern tipográfiai képével, az oklevél mai voltára utaló jobb oldali szalaggal, melyen a vásár emblémája, a város szép ívű címere kapott helyet. A réginek és az újnak ez az ötvözete szolgált belépőjegyül is, melyet levelezőlapként postára is adhattak a vásár látogatói. Ennek a régi oklevélnek ipart szimbolizáló nőalakja került A Szegedi Ipari Vásár 100 éve című kiadvány borítójára is. Lám, mennyi sajátos, más-más célokat szolgáló feladat, s íme a példa, hogyan lehet gondos és tervszerű munkával, néhány jól megválasztott, információkat sűrítő motívummal mindezt tartózkodóan, szépen s főleg hasznosan megoldani. Ebben a munkában természetesen nagy része van a kecskeméti és a Szegedi Nyomda kollektívájának is.

Régóta gondolkodom azon, hogy meg kellene már terveztetni a Szegedi Ünnepi Heteknek azt az emblémáját, mely nemcsak korszerű, szép, de állandó motívuma mellett fregoli-részében külön-külön jelzést kapna alkalmanként a program minden fontos eseménye: a nyári tárlat éppúgy, mint a néptáncfesztivál, a szabadtéri éppúgy, mint az ipari vásár, a sportrendezvények éppúgy, mint az ifjúsági napok. A vásári kiadványok bizonyították, hogy ez nem lehetetlen feladat és nem megalapozatlan igény, s tán a centenáriumi ünnepet sem kell megvárnunk vele.

Tandi Lajos

Vihar Sopronban és a Fertő tón

Utcaszélességben hömpölygött a víz

Az Alpok felől hatalmas villámlással, égdörgéssel, záporral, élénk széllel párosult vihar zúdult Sopronra és környékére pénteken, tegnap délután. A vihar erősen felkorbácsolta a Fertő tó vizét is. Méteres hullámok ostromolták a fertőrákosi öbölben levő vitorláskikötő és üdülőtelep mólóit. Az erős északnyugati szél az osztrák oldalról nagy mennyiségű vizet nyomott át a magyar területre, ahol megemelkedett a vízszint. A Fertő tavi viharoknak sajátossága a víznek ez a nagy tömegű áramlása.

A vihar nyomában felhőszakadásszerűen lezúduló zápor a Sopron környéki hegyekben megduzzasztotta a hegyi patakokat. A város üdülőövezetében, a Lövérekben egész utcaszélességekben hömpölygött az esővíz. Egy óra leforgása alatt 20 milliméter körüli csapadék zúdult a városra, s volt határrész, ahol jég is esett.

Vasutasok munkaversenye

Az ország hat vasútigazgatósága közötti szocialista munkaverseny első félév eredményei alapján a szombathelyi MÁV Igazgatóság bizonyult a legjobbnak. Az igazgatóság egyenletes, jó munkáját ismerte el a Vörös Vándorzászló odaítélésével a KPM és a Vasutas Szakszervezet elnöksége.